

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VIII. An & qua ratione Deus cognoscat no[n] entia, atq[ue] etiam mala.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

tiones, & quodammodo in seipsis cognoscantur omnia futura contingentia. Adest enim ex parte potentia vis intelligendi sufficiens, vt pote infinita; adest intelligibilitas, & ratio terminandi ex parte obiecti, secundum quod futura sunt, quia reuera sunt futura, & quidem aliquo sensu determinate futura, vt superius dictum: adest ratio representandi ex parte eiusdem obiecti, quæ præstat ipsa diuina essentia in quantum est species intelligibilis infinite representatiua omnis intelligibilis.

10 Ex quibus etiam colligere est, quid sentiendum sit de opinione Nominalium, speciatim Ockami, Gabrielis, Ariminensis in 1. dist. 38. qui docent, fide quidem nos certo scire, Deum hæc futura contingentia cognoscere; impossibile tamen esse intellectui humano, declarare modum, quo illa cognoscit. Nam si sermo sit de cognitione modi illius omnino clara & distincta, in hac vita, verum est, quod dicunt; eo ipso quod infinitatem diuine essentia & intelligentia quidditatiue non cognouimus: si autem de cognitione imperfecta, non sunt audiendi: præsertim quando euidenter etiam demonstrari potest, & Deum habere vim sufficientem ea intelligendi, ac sibi ipsi representandi; & obiecta ipsa futura esse apta sic intelligi, vt ex dictis constat.

DVBIVM VIII.

An, & qua ratione Deus cognoscat non entia; speciatim mala atque rationis entia.

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 9. & 10.

1 NON ens, generatim loquendo variè dici potest. Primo, quod actu non est, tamen si verè aliquando fuerit; aut futurum sit: & de his nulla est peculiaris dubitatio, præter ea, quæ de futuris contingentibus dicta sunt dub. præced. Vnde patet, hæc omnia à Deo cognosci; quanto magis ea quæ fuerunt, & iam non sunt; cum Dei cognitio sit immutabilis, vt vniuersim dictum dub. 4. & 10.

Secundo dicuntur non entia, quæ licet aliqui essentialiter sint aliquid positium & reale, tamen, nec habent, nec habuerunt, nec habebunt vnquam actualem existentiam; quæ alio nomine dicuntur entia mere possibilis: & de his sub hoc ipso nomine *Non entium* agit S. Thomas hic quæst. 14. a. 9. sed nec de his restat difficultas specialis, præter ea quæ diximus supra dub. 4. vbi etiam dubitationem illam expediimus, an per hoc, quod entia possibilis diuinam scientiam terminant, intelligantur habere aliquid esse actuale.

Tertio non entia censeri possunt omnes propositiones & complexa falsa, & hæc ipsa vtique etiam Deus cognoscit prout sunt; dissentiendo videlicet vt falsis, non assentendo vt veris, vt rectè declarant Suarez. 1. p. lib. 3. cap. 3. num. 12. & Vafquez disp. 61. cap. 1. Neque difficultas est magna de modo cognoscendi. Deus enim intelligendo extrema qualibet, per se ac in seipso

cognoscit ea vt sunt, adeoque diuisa vt diuisa, connexa vt connexa: eodemque sensu dici potest, Deum cognoscere negationem, per affirmationem; quatenus eo ipso, quod cognoscit rem, quid sit, cognoscit etiam consequenter, & quasi secundum rationem nostram posterius, quid non sit: etsi Vafquez loc. cit. simpliciter neget, Deum cognoscere negationem per affirmationem; ratus ex æquo ac per se vtamque cognosci.

Præter hæc, duo adhuc sunt genera non entium, de quibus hoc loco difficultas est, an & quomodo à Deo cognoscantur. Quarto enim, non entia dici possunt negationes & priuationes, quæ vt sic non habent esse reale positium; sub quibus continentur mala omnia, atque adeo peccata formaliter accepta; de quibus malis agit hic S. Thomas q. 14. a. 10. Quinto denique non entia dici possunt, quæ licet à nobis velut non entia concipiuntur, tamen nullo modo sunt, nec esse, possunt; qualia sunt entia ficta, vt hircoceruus, chimæra &c. Eodemque pertinent omnia entia rationis propriè dicta; quæ nullum habent esse, nisi obiectuum ab intellectu; de quo vtroque, non entium genere quid sentiendum, sequentibus assertionibus explicabimus.

3 Assertio I. Deus omnia mala, tam naturæ, quæ moris, adeoque tam pœnæ, quam culpæ, seu aliquando existentia, seu mere possibilis perfectissime cognoscit. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 10. & communis Doctorum in 1. d. 36. & est de fide, ex multis locis scripturæ. Nam mala naturæ, seu pœnæ, Deus ipse facit & imittit, iuxta Amos. 3. v. 6. *Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit; vtique à se prius cognitum, cum Deus sit agens intellectuale.* Prouerb. 15. v. 11. *Infernus coram domino; quanto magis corda filiorum hominum,* Sap. 8. v. 8. *Signa, & monstra scit, antequam fiant; & euentus temporum & seculorum.* Mala vero culpæ certo consilio ipse permittit, ac commissâ punit. Iob. 11. v. 11. *Ipsè enim nouit hominum vanitatem, & videns iniquitatem nonne considerat?* Psal. 50. v. 6. *Et malum coram te feci.* Et plena est vndique scriptura varijs exemplis, è quibus constat, Deum peccata hominum videre, ideoque varias pœnas terris immittere. Quamquam simul etiam in scriptura nonnunquam Deus peccata nescire dicitur, Abacuc 1. v. 13. *Mundi sunt oculi tui ne videas malum, & respicere, ad iniquitatem non poteris.* Quia videlicet hæc non nouit scientia approbationis; sed tum scientia quadam speculatiua, qua cognoscit quidquid est, prout est; tum scientia, quidem etiam aliquomodo practica, sed nõ causalitatis, aut efficiencia ipsius peccati, sed solum permissionis & ordinationis ad bonum finem, vt sequenti disputatione de prouidentia Dei declarabitur.

4 Sed difficultas est, quomodo Deus cognoscat has priuationes, an per essentiam suam, siue vt medium cognitum; siue vt rationem cognoscendi; an per bonum seu formam oppositam; an potius per se, & in seipsis. De qua re hic S. Thomas cit. q. 14. c. 10. dicit; *Per hoc ipsum quod Deus cognoscit bona, cognoscere etiam mala; sicut per lucem etiam cognoscuntur tenebra.* Et ad tertium ait: *Deum cognoscere suos effectus per suam essentiam; & eos cognos-*

censem

centem, etiam mala opposita cognoscere. Et resp. ad 4. ait: *malum non esse per se cognoscibile, quia de ratione mali est, quod sit priuatio boni; & sic inquit, neq. definiti neque cognosci potest, nisi per bonum;* In quem sensum satis etiam aperte loquitur S. Dionysius cap. 8. de diuin. Nomin. & sequuntur alij Thomistæ.

Notandum, duobus modis censi posse malum cognosci per bonum; primo vt per medium cognitum: secundo nudè vt conterminum ipsius mali; qui simul intelligatur cum malo, tanquam altero termino.

5 Assertio II. Nullum malum formaliter, prout est priuatio boni, vilo intellectu intelligi potest, nisi simul intelligatur bonum, cuius est priuatio; & hoc sensu etiam omne malum à Deo intelligitur per bonum, tanquam conterminum, malo priuatiue oppositum. Hæc est mens S. Thomæ loc. cit. maxime in resp. ad 4. & est extra controuersiam, eiusdemque S. Thomæ ratione optime probatur. Quia cum hoc modo sit de ratione mali formaliter, vt sit priuatio boni; impossibile est, illud definiti, aut cognosci, nisi per bonum oppositum, nempe velut essentialem conterminum mali. Quod si in confuso ac in genere tantum malum cognoscatur, necesse est etiam, vt bonum saltem in confuso & in genere cognoscatur. Si vero illud distincte cognoscatur, & hoc necesse est distincte cognosci. Dixi tamen malum formaliter, vt est priuatio boni, quia malum materialiter, seu denominatiue, cum sit ens reale ac positium, non debet cognosci per bonum veluti formam oppositam; vt per se patet. Quæ tamen forma opposita, etiam in peccati cognitione proprie ac formaliter non est ipsa essentia diuina, quidquid Zúmel hic quæst. 14. a. 10. & quidam recentiores Thomistæ dixerint: sed bonitas virtutis, cui priuatio peccati immediate ac directè opponitur, vt expresse docet S. Thomas hic q. 14. a. 10. ad 2. & 3. & sequuntur Suarez lib. 3. capite 3. numero 11. & Vasquez disp. 62. cap. 2. & pluribus doceo in 1. 2. siue tomo. 2. d. 2. q. 5. dub. 2. & disp. 4. q. 1. dubio 2. Vbi simule tiam explico, an peccatum formaliter habeat aliam malitiam, præter hanc priuationem.

6 Assertio III. Deus etiam cognoscit mala per bonum, velut medium cognitum. Hæc est mens S. Thomæ cit. art. 10. in corp. vt ex discursu ipsius intelligitur, & sequuntur communiter Thomistæ ibidem, ac Suarez cit. cap. 3. num. 11. Probatur. Deus enim, dum in se ac sua essentia, siue vt in causa, & medio cognito, siue vt in specie quadam intelligibili, perfecte, ac per se, directè & primario cognoscit omne bonum creatum sicuti est, ex consequenti, seu potius secundario etiam cognoscit defectus ac mala, quæ coniuncta habet, vt rectè dixit S. Thomas. Idem tradit S. Dionysius c. 7. de diui. nom. vbi de Deo loquens ait: *Quemadmodum etiam lux per causam* (seu veluti causam) *in se tenebrarum notitiam anticipatam & informatam habet, quod non aliunde, quam ex luce tenebras norit.* Et confirmatur, quia cum aliqua potentia est cognoscitiua tam entis, quam non entis, tum eo ipso quod cognoscit ens, vt est in se, finitum, &

imperfectum, videt consequenter etiam priuationes. Secus accidit in oculo (similis est exteriorum sensuum ratio) qui cum non possit videre nisi colorem & lucem, nequit videre tenebras; sed intellectus ex eo, quod apertis oculis nil videtur, colligit & percipit tenebras; vt rectè Vasquez d. 61. n. 3. Et quanquam Deus vtroque modo explicato priuatione non cognoscat, nisi etiam cognita forma, seu habitu opposito, non tamen formaliter per conceptum obiectiuum ipsius habitus: quia cum aliud sit habitus, aliud negatio; & Deus intelligat ea quæ sunt, aut non sunt, eo modo quo sunt, nõ potest non vnãquodq; in se obijci intellectui, vt bene Vasquez cit. d. 61. n. 5. tametsi conceptus formalis a parte rei idem sit vtriusque, nimirum eadem essentia diuina.

7 Assertio IV. Deus nihilominus, ex probabili sententia, cognoscit eadè mala etiam directè & im mediate, ac quodammodo per se, ac in seipsis absque alio medio cognitio. Ita sentit Vasquez d. 61. c. 1. nec aduersatur S. Thomæ, qui dum priorem modum cognoscendi asserit, posteriorè hunc non negat: & verò plures eiusmodi modos intelligendi vnã & eandem rem (videlicet per mediũ cognitum, & per medium vt sic non cognitum) inter se non pugnant, iam sæpe diximus. Ratio est: quia sicut apud nos contrariorum eadem est scientia; ita etiam intelligere possumus, essentiam diuinam directè representatiuam esse per modum speciei intelligibilis non solum bonorum, sed etiã malorum oppositorum: præsertim cum nullum malum eueniat, nisi Deo vel causante, vel permitte, vt dictum: Quanquam semper interim simul necesse est intelligere formam priuationi seu negationi oppositam, non quidem hoc cognitionis genere, tanquam medium cognoscendi ipsas priuationes, sed tanquã conterminum, sine quo priuatio non potest intelligi, vt dictum assert. 2. Et iuxta hanc posteriorem modum intelligendi mala, ait etiam Vasquez loc. cit. *Deum non intelligere non ens in se ens.*

8 Ex quibus denique patet, vt ad hanc difficultatem summam respondeatur; Deum cognoscere mala per suam essentiam, tum vt per medium cognitum; tum vt rationem cognoscendi; & rursum tamen etiam per bonum creatum oppositum, semper quidem tanquam conterminum: partim vero etiam vt medium cognitum: per se vero ac in seipsis illa non cognoscit, nisi his oculis nil aliud significetur, quam mala secundum suam propriam rationem, & non per accidens solum; sed quodam cognitionis modo etiam directè, absque alio medio prius cognito, à Deo cognosci. Sed nunc de quinto genere non entium agendum; de quo duplex est dubium, an entia rationis intellectus diuinus cognoscat; & an etiam faciat.

9 Assertio V. Deus cognoscit etiam omnia entia rationis, tam illa, quæ mere fictitia sunt, quam quæ habent fundamentũ in re, vt ratione generis, speciei &c. Hanc distinctione entium rationis, quæ nullum habent esse nisi obiectiuum in intellectu, suppono ex Logica. Assertionem vero hanc generatim tradit S. Thomas hic q. 14. artic. 9. vbi

ait; Deum cognoscere omnia, quæ sunt in potentia Dei, vel creatura, siue in potentia actiua, siue in passiua, siue in potentia opinandi vel imaginandi, vel quocumque modo significandi. Et infra q. 15. a. 2. ad 3. ait: Respektus multiplicantes ideas non sunt in rebus creatis, sed in Deo. Non tamen sunt reales respectus, sicut illi, quibus distinguuntur persone, sed respectus intellecti à DEO. Idem de utroq; entium rationis genere apertè etiam docent Suarez in Metaph. disp. vlt. & hic lib. 1. cap. vlt. & lib. 3. cap. 3. num. 7. Albertinus tom. 1. princip. 1. Coroll. 1. punct. 5. Christoph. Gillius lib. 2. tract. 6. cap. 13. num. 5. & videtur etiam consentire Vasquez hic disp. 61. num. 4. & 5. licet idem tom. 2. disp. 118. num. 11. 12. 13. disertè neget, entia ficta & rationis à Deo cognosci.

Cum enim ibidem num. 11. rectè dixisset per intellectum diuinum aut quemlibet cognoscentem res sicuti sunt, proprio & distincto conceptu non fieri ens rationis, sicut neque distinctionem; eo quod cum ens rationis quod rebus tribuimus ipsis re vera non conueniat, nisi tantum in nostra apprehensione; & Deus cognitione sua rebus cognitis nihil addat, sed illas omnino apprehendat, sicuti in se ipsis sunt; neque per intellectum diuinum aut cognoscentem rem sicuti est, aliquid ad aliud referri, quod re ipsa ad aliud non refertur: mox inferius num. 12. recentiores aliquos perstringens, quod dicerent, nihilominus entiarationis à Deo cognosci ait: Cæterum recentiores aliqui, claudicantes in vtramque partem, nec plane vnam aut aliam sententiam sectantes, docent, conceipi quidem à Deo ens rationis, & obiectiue Deo præsens esse, sed à Deo non fieri, ne concedant absurdum, nempe intellectum diuinum fingere aliquid sibi &c. Verum Philosophi hyludunt vocabulis, ne videantur concedere, aliquid absurdum Deo; quomodocumque vero loquantur, negare non possunt, diuinum intellectum aliquid fingere, & concipere aliter, quam est. Nam si Deus retinet in mente sua id quod non est, licet non primariè sed quia prius factum est ab intellectu creato, reuera format in intellectu suo figmentum & monstrum, illudque virtute sui intellectus conseruat factum & inuentum ab alio &c. Adde quod si Deus nunc cognoscit ens rationis, quod ab intellectu humano habet esse; cognoscit etiam illud ab æterno antequam creatus intellectus illud effingat. Et infra num. 13. Fieri, inquit, ens rationis & formari, nihil aliud est, quam obijci intellectui vel intelligi, quod idem est; diuinus autem intellectus ex sententia ipsorum habet illud sibi obiectiue præsens: ergo facit illud & format, licet non primariè sed occasione nostri intellectus.

Probatur assertio; tum quia & nos vtraq; illa entia rationis cognoscimus, vt suppono; & Deus eam ipsam etiam cognitionem nostram distinctissime & perfectissime nouit: ergo etiam cognoscit eiusdem cognitionis obiecta, quandoquidem impossibile est, distinctè cognoscere cognitionem creatam, & non simul etiam cognoscere eius obiectum à quo illa essentialiter & intrinsecè dependet. Tū quia vtrumque illud entis rationis genus est aliquid intelligibile: ergo necessario cognoscitur, ab infinito intellectu. Consequenter probatur; quia sicut de ratione infinitæ potentie est, facere

posse omne possibile; ita de ratione infiniti intellectus, vt infinita scientiæ est, cognoscere omne cognoscibile. Alioqui enim talis scientia non erit simpliciter infinita. Neq; satisfacit Vasquez loc. cit. dum ait, Deum quidè cognoscere eiusmodi obiectum esse in intellectu humano: hoc enim, inquit, sine imperfecto conceptu obiectiuo fieri potest, at non cognoscere eo modo, quo est in intellectu humano. Nam etiam nos non dicimus Deum eo modo cognoscere quo intellectus humanus, si modus denominet cognitionem siue potentiam cognoscentem, cognoscere tamè eo modo ex parte obiecti ita vt intellectus diuinus reuera cognoscat, quod humanus intellectus, nempe ens rationis. Addit Vasquez nostrum conceptum formalem non habere respectum realem ad figmentum illud obiectiue existens in mente nostra, & ita non sequi à Deo cognosci, ex eo, quod Deus cognoscat conceptum nostrum formalem; quia vt habeat illud sibi obiectiue præsens, debet habere in se conceptum formalem, cuius virtute obijcitur nobis. Sed reuera hæc non rectè dicuntur, quia constat omnem cognitionem creatam habere relationem transcendentalem ad suum obiectum cognitum. Neq; ad cognoscendum obiectum alicuius cognitionis seu conceptus formalis necesse est, eandem cognitionem seu conceptum formalem in se habere.

Quæ rationes apud me euidenter conuincunt, vt existimem, rem hanc non minus certam esse, quam Deum, propter infinitatem omnipræsentis, seu ob immensitatem suam, esse in omnibus locis præsentem; saltè si supponamus, genus illud Entis rationis Logici, non nisi obiectiue existentis in intellectu, dari in rerum natura: imò etiam si quis contendat, id esse Ens merè fictitiu, non minus quam hircoceruus; adhuc tamen negari non potest, à Deo cognosci: quandoquidè nihilominus illud à nobis aliquo modo intelligitur, cum de illo tam prolixè in vtramque partem disputetur, & verò etiam cætera, vt diximus, entia fictitia, tam à Deo quàm à nobis cognoscantur.

Assertio VI. Deus tamen sua cognitione non facit eiusmodi Eus rationis Logicum, aut fictitiu. Ita citati auctores omnes, excepto Gillio loc. cit. qui docet, Deum proprio suo intellectu etiam efficere ens rationis: pro qua sententia citat etiam S. Thomam 1. p. q. 15. art. 2. ad 3. & 4. Henricum in sum. art. 68. q. 5. & in quodlib. 5. q. 1. Sed contrarium existimo verius: Ratio est: non solum quia Ens rationis nec à nobis quidem efficitur quacumque cognitione quasi speculatiua (multoties enim generis, speciei, vel ipsius etiam entis rationis in genere conceptum habemus, de eo velut de alijs rebus speculatiue ratiocinantes, nullum interim faciendo eiusmodi ens rationis, vt notat etiam contra quosdam recentiores Gillius loc. cit. num. 3. & 4.) sed quia ens rationis non efficitur, nec sequitur, nisi ex cognitione quadam imperfecta, homini propria, V. G. ratio generis, speciei, seu vniuersalis, per cognitionem quandam abstractiuam imperfectam, qua natura quædam à conditionibus indiuiduantibus abstrahatur, & secundum se nudè consideretur; item ratio subiecti, prædicari &c. ex compositione & diuisione intellectus, includente vel supponente pluralitatem conceptuum, quorum vnus cum

alio aliquo modo componatur, vel ab eo seiungatur. Entia quoque rationis mera fictitia ex co oriuntur, quod intellectus etiam non entia quasi entia fingat & formet; coniungendo ex rebus notis eiusmodi conceptus, qui in vnam & eandem rem conuenire non possunt &c. Quæ omnia à Deo, partim etiam ab Angelis, valde aliena sunt. Neque enim Deus vnum absque alio per cognitionem abstractiuam considerat, qui vno & eodè simplicissimo intuitu necessario videt omnia; neque Deus componit & diuidit; neque ipse confingit entia eiusmodi fictitia & phantastica: quæ proinde omnia, vt & cætera errata intellectus nostri (quæ tamen itidem à Deo cognosci nemo ambigit) nec sunt ab ipso Deo, nec omnino talia sunt respectu intellectus diuini, sed duntaxat nostri: esto interim, veredicatur, nos dum facimus entiarationis logica, *non fingere monstræ & signamenta*. Neque contrarium sentit S. Thomas loco cit. qui plus non dicit, quam relationes rationis cognosci à Deo: neque apud Henricum, aut vllum alium authorem hæcenus legi, Deum facere illud ens rationis de quo loquimur.

Objicies, qui facit fundamentum proximū entis seu relationis rationis, is etiam facit ipsum ens rationis, quod inde sequitur; non enim aliter id efficitur: sed Deus creando hominem V. G. facit fundamentum proximū relationis rationis, quæ Deus veluti creator ad hominē refertur: Ergo &c.

Respondeo, Obiectionem procedere non de ente rationis Logico, aut merè fictitio, de quo in quæstione locuti sumus, sed de alio quodā genere entis seu relationis rationis, quod actionem Dei transeuntem consequitur: quanquam si quis dicat ens rationis formaliter non habere suam existentiam, nisi cum actu cogitatur ab intellectu (nimirum eo ipso, quod non habet aliam existentiam; nisi obiectionem in intellectu) idque per modū entis cuiusdam quasi realis, ad quod semper notitia humana respicit, vt potè à phantasia dependens, quæ non nisi ad rem realē terminatur; absque hac verò existentia obiectionem formaliter non esse rationis entia, sed nudas duntaxat denominationes extrinsecas; is facile etiam defendere poterit, nec istud quidem ens rationis à Deo effici, vt cunquē effectum à nobis, ab ipso itidem cognoscatur.

DVBIVM IX.

Quotuplex sit scientia diuina, & quisnam in ea sit ordo respectu variorum obiectionum.

S. Thom. 1. p. q. 14. a. 5. & 16.

Quod ad primum attinet, tres sunt potissimum diuisiones scientiæ diuinæ, quæ fere ex dictis colliguntur. Prima sumitur ex diuersitate obiectionum; qua ratione alia est, & vocatur *simplicis intelligentiæ*, respectu rerum possibilium, qua tales sunt, siue secundum suam naturam præcisè spectentur, siue secundum varium modum, quo à Deo fieri possunt; & siue hæc ipsæ res aliquando habituræ sint existentiam, siue non. Alia est *visionis*, quæ etiam *intuitiua* dicitur, respectu rerum quandoque actu existentium, qua tales, siue præsentibus iam sint, siue præteritis, aut futuræ. Deus enim omnia, qua

aliquando existunt, eodem modo velut præsentia intuetur, nec eget rei præsentia ad intuitiua cognitionem: licet aliqui nimis scrupulose existiment, scientiam visionis non esse appellandam, nisi eam quæ formaliter circa res præsentibus in tempore verlatur: quod significat Gabriel in 1. d. 39. Quæ loquendi ratio etsi solum ad vocabulorū vsum pertineat, est tamen contra comunem & receptū loquendi modum, vt rectè Vasquez hic q. 14. a. 8. & Suarez opus. de scientia Dei lib. 1. c. 7. n. 20. Qui etiam hic 1. p. lib. 3. c. 4. n. 2. scientiam simplicis intelligentiæ *abstractiuam* vocat. Sed quæ appellatio diuinæ scientiæ sine explicatione tribuenda non videtur; cum reuera nulla sit in Deo cognitio, quæ à parte rei adæquatè spectata abstractat ab aliqua obiectione ratione, cum omnia Deus vna simplicissima cognitione cognoscat. Tertia scientia est inter has media, respectu contingentium futurorum, sub conditione, vt dictum dub 5.

Ex his secundo nascitur alia diuisio diuinæ scientiæ, penes variā habitudinē eius ad diuinā voluntatē, siue naturā. Sic enim alia scientia in Deo est *necessaria*, alia *libera*, alia inter vtramque; *media*, scilicet partim necessaria, partim libera, vt dictum cit. dub. 5. Libera est scientia visionis respectu creaturarum quandoque existentium; quæ supponit liberum decretū diuinæ voluntatis. Necessaria est, tū scientia simplicis intelligentiæ respectu earundē, tum scientia visionis seu intuitiua respectu ipsius Dei. Quæ omnia patent ex dictis supra dub. 1. & seq.

Tertia diuisio diuinæ scientiæ item sumitur ex diuersitate obiectionum: quo modo alia est *practica*, alia *speculatiua*, iuxta S. Thomam q. 14. a. 16. quæ tamē diuisione dub. seq. commodius explicabimus.

Quod ad secundum, nempe ordinē diuinæ scientiæ attinet, non agit quidem hoc loco S. Thomas de hac re ex instituto: sed quia tamen ipsam Dei scientiam proprie concernit, eiusque cognitio subinde in varijs materijs necessaria est, non est hoc loco præterminanda. Et suppono, esse quæstionem de ordine prioritatis inter ipsos actus diuinæ intelligentiæ, non quidem secundum rem (cum nulla à parte rei sit diuersitas inter attributa, & prædicata diuina, vt suo loco superius dictum) sed secundum nostram rationē. Neque hic agimus de ordine, quem habet scientia Dei ad voluntatē; neque de ordine qui est inter ipsa decreta, seu actus voluntatis diuinæ; de vtroque enim quæst. seq. agendum; sed solum de ordine, quem ipsi actus diuinæ scientiæ inter se habent.

Assertio 1. Est aliquis inter actus diuinæ scientiæ ordo prioritatis secundum rationem. Ita supponunt omnes Theologi in varijs materijs, speciatim de prædestinatione, Trinitate, Incarnatione; vbi inter actus diuinæ mentis, tum ad intellectum, tum ad voluntatē spectantes, varium ordinem signorum, seu instantium rationis assignant; quidquid Nominales in congrarium sensu se videantur, vt suo loco dicitur. Ratio est: quia etiam in diuinis actibus ex parte obiectionis secundum rationem nostram, aliqua est velut dependentia & dependentiæ ratio; ita quidem vt secundum rationem nostram vnus actus supponat alium, pro varia ratione ipsius obiectionis.

Assertio